

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ДУІТЗ

Протокол № 1 від «22» 01 2025 р.

Введено в дію наказом ректора

№ 01-02-09 від «22» 01 2025 р.

Олександр НАЗАРЕНКО

ПОЛОЖЕННЯ

**про запобігання та протидію булінгу, мобінгу,
кібербулінгу, харасменту в Державному університеті
інтелектуальних технологій і зв'язку**

ЗМІСТ

1. Загальні положення	3
2. Терміни та визначення	3
3. Призначення	5
4. Принципи запобігання та протидії булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту	5
5. Учасники процесу запобігання та протидії булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту	6
6. Порядок подання та розгляду заяв про випадки булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту	8
7. Порядок реагування на доведені випадки булінгу мобінгу, кібербулінгу, харасменту	8

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про запобігання та протидію булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту в Державному університеті інтелектуальних технологій і зв'язку (далі – Положення) розроблене відповідно до Декларації ООН про права людини, Конвенції ООН про права дитини, Конвенції ООН про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти, Конституції України, законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», «Про охорону дитинства», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», Статуту Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку (ДУІТЗ).

2. ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

2.1. Булінг – цькування учасника освітнього процесу, тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого. Типовими ознаками булінгу є:

- систематичність (повторюваність) діяння;
- наявність сторін: 1) кривдник (булер), 2) потерпілий (жертва булінгу), 3) спостерігачі (свідки за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди приниження, тривога;
- підпорядкування потерпілого інтересам кривдника та /або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

2.2. Мобінг (з англійської – банда) – це колективне систематичне знущання, регулярне цькування, спрямоване на професійну дискредитацію колеги по роботі, навчанню. Мета мобінгу – спричинити соціальну ізоляцію, зробити жертву вигнанцем, ізолювати її від колективу, створити атмосферу психологічного дискомфорту і таким чином витіснити, змусити звільнитися, нагнати страху іншим, підкреслити свою владу, значущість, створити «авторитет» в очах у співробітників і якісно виділитись на фоні жертви, насолоджуватися її стражданнями. Мобінг реалізується групою осіб, яка узгодженими діями, регулярно за допомогою зачіпок, підстав, принизливої критики, зневаги, прискіпливого формалізму, підтасовок, утиску прав, засобом наклепів, доносів,

мовних образ, що супроводжуються інтригами, сарказмом, лицемірством, вербальною агресією, інсинуаціями, психологічними знущаннями, принизливими жартами, образами, досягає соціальної ізоляції жертви. У 50% випадків мобінгу ініціатором цькування виступає керівництво.

2.3. Кібербулінг – або інтернет-мобінг, або електронний булінг – це форма агресії, яка набула поширення з появою мобільних телефонів та Інтернету. «Зброєю» кібербулера стають соціальні мережі, форуми, чати, мобільні додатки тощо. Будь-які її форми мають на меті дошкулити, нашкодити чи принизити людину віртуально дистанційно, без фізичного насильства. Мета кібербулінгу – навмисна провокація чи залякування задля одержання влади над людиною та психологічної насолоди від її страждань. Люди, які стали об'єктом нападок, атак через комунікацію на інтернет-ресурсах чи в соціальних мережах, переживають ті самі негативні емоції та впадають у ті самі хворобливі стани, які раніше були притаманні лише реальній взаємодії. До різновиду кібербулінгу належать:

- флейм (інтернет-сварка, коли учасники дискусії відходять від основної теми обговорення і переходять на взаємні образи і нападки);

- тролінг (постинг завідомо провокаційних повідомлень).

2.4. Харасмент – домагання, примушення, знущання, шантаж, погроза, психологічна травля, що ображає та принижує честь, гідність, самоповагу іншої людини, викликає відчуття нікчемності. До харасменту відносять:

- сексуальні домагання, примушення на роботі чи під час навчання (специфічні жарти, жести, сексуальні натяки, торкання, соромницькі анекдоти, непристойні пропозиції);

- насміхання, небажані зауваження, жести, міміку або жарти з приводу раси, національності, релігії, статі, віку, інвалідності, висміювання сексуальної орієнтації, сімейного стану та інших ознак, які можуть стати приводом для дискримінації;

- шантаж, погрози, залякування з приводу раси, національності, релігії, статі, інвалідності, хобі, професії, соціальної культури, зовнішнього вигляду та інше, таке як, небажані фізичні контакти (поплескування, пощипування тощо), що дошкуляє, принижує, викликає відчуття нікчемності.

Головні ознаки харасменту:

- 1) суб'єкт та адресат харасменту знаходяться в ієрархічній залежності: начальник – підлеглий, викладач – здобувач вищої освіти, коуч – слухач, тренер – спортсмен, учитель – учень;

- 2) суб'єкт, що застосовує харасмент, завжди порушує особисті (психологічні, фізичні) кордони адресата;

- 3) харасмент відбувається за умов: а) відсутності свідків; б) близькості з адресатом.

3. ПРИЗНАЧЕННЯ

3.1. Метою Положення є запобігання, недопущення та протидія випадкам булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту серед здобувачів вищої освіти та працівників Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку (далі – ДУІТЗ, університет).

3.2. Упровадження Положення про запобігання та протидію булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту ДУІТЗ має навчити:

- поважати гідність, права, свободи та інтереси всіх учасників освітнього процесу в ДУІТЗ, які не суперечать чинному законодавству;
- дотримуватись етичних норм, моральних принципів, відповідально та дбайливо ставитись до власного психологічного здоров'я і психологічного здоров'я оточуючих;
- формувати в колективі ДУІТЗ навички здорового способу життя;
- формувати у здобувачів вищої освіти культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні та злагоді між етнічними, національними групами, представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану;
- повідомляти керівництво ДУІТЗ про факти булінгу, мобінгу, харасменту стосовно здобувачів вищої освіти, працівників та інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб;
- бути правдивими, справедливими, патріотичними, гуманістичними, толерантними, особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей.

4. ПРИНЦИПИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ БУЛІНГУ, МОБІНГУ, КІБЕРБУЛІНГУ, ХАРАСМЕНТУ

4.1. Офіційне розслідування, висвітлення та розголос факту, що порушує ст.173 п.4 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

4.2. Дотримання установчих документів, Правил внутрішнього розпорядку ДУІТЗ.

4.3. Взаємоповага, гуманність, справедливість, правдивість, толерантність, милосердя, добродієність, що регулюють діяльність, поведінку людей, їхню взаємодію та спілкування.

4.4. Утвердження поваги до суспільної моралі та загальнолюдських цінностей.

4.5. Дотримання норм етикету – ввічливості, тактовності, коректності, вихованості.

4.6. Упровадження морально-етичних принципів запобігання та протидії випадкам булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту серед здобувачів вищої освіти та працівників ДУІТЗ сприяє розбудові демократичного правового суспільства в Україні, спрямуванню освіти в університеті до світових та європейських стандартів.

5. УЧАСНИКИ ПРОЦЕСУ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ БУЛІНГУ, МОБІНГУ, КІБЕРБУЛІНГУ, ХАРАСМЕНТУ

5.1. Ректор ДУІТЗ:

- затверджує та оприлюднює план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту в університеті;
- сприяє виконанню заходів з надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам вищої освіти, які зазнали шкоди від булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту або стали його свідками;
- повідомляє підрозділи Національної поліції України, Департамент кіберполіції про випадки булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту в ДУІТЗ;
- співпрацює з підрозділами Національної поліції України, Кіберполіції щодо розслідування випадків булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту в ДУІТЗ;
- сприяє створенню безпечного освітнього середовища в ДУІТЗ.

5.2. Проректор з навчальної роботи:

- забезпечує виконання заходів з надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам вищої освіти, які вчинили, стали свідками або постраждали від булінгу та харасменту;
- здійснює контроль виявлених випадків та оформлення відповідної документації (заяв, протоколів комісії з профілактики правопорушень тощо);
- бере участь у засіданнях Комісії з профілактики правопорушень серед здобувачів вищої освіти ДУІТЗ (далі – Комісія ДУІТЗ) для розгляду випадків булінгу, мобінгу, кібербулінгу і харасменту, яка за результатами проведеного розслідування вживає відповідних заходів;
- забезпечує реалізацію просвітницького напрямку всіх учасників освітнього процесу шляхом організації тематичних заходів, консультацій з метою набуття навичок толерантної ненасильницької поведінки спілкування та взаємодії;
- розробляє план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту;

- визначає порядок розгляду заяв про випадки булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту в ДУІТЗ;

- визначає заходи реагування на доведені випадки булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту в ДУІТЗ та відповідальність причетних до них осіб.

5.3. Навчально-науковий центр виховної роботи та центр психологічної допомоги та соціальної адаптації:

- здійснюють просвітницьку роботу серед здобувачів вищої освіти щодо попередження насильства шляхом проведення тематичних заходів: лекцій, круглих столів, бесід, диспутів, годин корпоративної культури, кінолекторіїв, організації консультацій практичного психолога;

- забезпечують виконання заходів щодо надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам вищої освіти, які вчинили, стали свідками або постраждали від булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту;

- забезпечують прозорість та інформаційну відкритість шляхом формування та оприлюднення на веб-сайті результатів роботи комісії з профілактики правопорушень;

- контролюють розміщення на інформаційних стендах інформації та нормативно-правових актів з питань протидії булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту;

- ведуть облік випадків булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту та оформлення відповідної документації;

- формують навички толерантної та ненасильницької поведінки спілкування та взаємодії.

5.4. Керівники структурних підрозділів ДУІТЗ, науково-педагогічні працівники, керівники творчих гуртків, спортивних секцій та працівники гуртожитків ДУІТЗ:

- формують у здобувачів вищої освіти правосвідомість і правову поведінку, відповідальність за своє життя, самостійності та прагнення до самореалізації;

- забезпечують здобувачам вищої освіти захист під час освітнього процесу та в позанавчальний час від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту за будь-якою ознакою, що завдають шкоди здоров'ю та психологічному стану;

- повідомляють Комісію ДУІТЗ про факти булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту стосовно здобувачів вищої освіти, педагогічних працівників та інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб;

- сприяють Комісії ДУІТЗ у проведенні розслідування щодо випадків булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту та виконують її рішення і рекомендації.

5.5. Комісія з профілактики правопорушень серед здобувачів вищої освіти ДУІТЗ:

– скликається для прийняття рішення за результатами розслідування про факти булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту;

– ініціює проведення в навчально-наукових структурних підрозділах університету профілактичних заходів із протидії булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту та сприяє створенню відповідного середовища для боротьби з негативними соціально-педагогічними наслідками цих явищ через своєчасне попередження відхилень в особистісному розвитку, міжособистісних стосунках, запобігання конфліктним ситуаціям в освітньому процесі, попередження наркоманії, алкоголізму, расової і соціальної нетерпимості;

– Комісія ДУІТЗ має право залучати зовнішніх експертів, юристів до розгляду справи, а також представників Національної поліції України.

6. ПОРЯДОК ПОДАННЯ ТА РОЗГЛЯДУ ЗАЯВ ПРО ВИПАДКИ БУЛІНГУ, МОБІНГУ, КІБЕРБУЛІНГУ, ХАРАСМЕНТУ

6.1. Учасники освітнього процесу подають заяву на ім'я ректора про випадки булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту стосовно будь-якого учасника освітнього процесу.

6.2. Комісія ДУІТЗ розглядає заяву не пізніше як через п'ять робочих днів з дати подання та ухвалює рішення щодо проведення розслідування.

6.3. Комісія ДУІТЗ проводить повне та неупереджене розслідування випадків булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту із залученням учасників (жертви, агресора, свідків).

6.4. Комісія за результатами розслідування приймає відповідне рішення, що підтверджується протоколом, та вживає необхідних заходів.

7. ПОРЯДОК РЕАГУВАННЯ НА ДОВЕДЕНІ ВИПАДКИ БУЛІНГУ МОБІНГУ, КІБЕРБУЛІНГУ, ХАРАСМЕНТУ

7.1. Проректор з навчальної роботи відповідно до чинного законодавства та в межах повноважень здійснює контроль за проведенням просвітницької роботи серед здобувачів вищої освіти щодо запобігання та протидії булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту.

7.2. Працівники Навчально-наукового центру виховної роботи та центр психологічної допомоги та соціальної адаптації надають психолого-педагогічну

допомогу здобувачам вищої освіти, які вчинили булінг, мобінг, харасмент або стали його свідками, чи постраждали від нього.

7.3. У разі підтвердження факту вчинення повторного булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту за результатами розслідування та висновків Комісії ДУІТЗ ректор ДУІТЗ повідомляє про це підрозділи Національної поліції України.